

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Didaci Covarrvvas A Leyva Toletani Episcopi Segobiensis
... Opera Omnia**

**Covarrubias y Leyva, Diego de
Antverpiae, 1610**

De iure patronatus, & præscribentibus ius præsentandi.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-96556](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-96556)

Ant. num. 12. Panorm. num. 28. Imol. num. 12. Bald. in d. l. & genera-
lura. 1. & 2. dist. gloss. & Bartol. colum. 1. & in d. §. si de reigalibus.
Bald. in l. 2. ff. de nosal. caus. ag. a. num. 10. idem Bald. in Auth. ei qui
iura. colum. pen. & ibi Sal. quest. 9. C. de buns aub. ud. poss. Spec. iur.
de 2. d. r. §. iuxta. num. 8. quorum Opinio etiam quo ad ius Ponti-
ficium Communis est, vt teitatur Alexand. in d. §. si de reigalibus.
num. 11. Imol. in d. c. vltim. colum. 19. quasi speciale sit in causa
damni infecti. per ea, que notantur in d. l. pratoris. & in noxali
causa: quia res ipsa cuiuscunque sit ad illud onus damni in-
fecti, & noxa tenetur: qua ratione missus in possessionem
videtur causam habere a vero domino: quia si vellet prop-
riam rem petere & consequi, tenetur estimatione damni
soluere, vel de damno infecto cauere. Adhuc tamen prior
sententia mihi verior apparet. Nam etsi verus dominus his
actionibus omnino teneatur, non ex hoc sequitur, missum
in possessionem, qui scit rem non esse possidentis, prescri-
bere posse rem alienam mala fide: cum hic maximam cul-
pam contraxerit, qui verum dominum in iudicium non
vocaerit, vt rem defenderet: nec ab eo petierit noxę esti-
mationem: nec damni infecti cautionem. Etenim res inter
alios acta, aliis non nocet, secundum vtriusque iuris consi-
derationes. Fit igitur, vt missus in possessionem ex causa no-
xali, vel damni infecti, quoties ante perfectam vsucapionem
fuerit rem, in cuius possessionem missus fuerit, alienam
esse, non illius, quem in iudicium vocauerat, teneatur ipsum
dominum interpellare pro estimatione noxę, vel pro ipsa
damni infecti causa: dominusque tenebitur ex his causis
promisso satisfacere.

§. DECIMVS.

De iuris patronatus & presentandi præ-
scriptione.

S Y M M A R I A.

1. Ius patronatus quomodo à laicis vel clericis possit prescribi sine consensu Episcopi. Et ibidem intellectus de cura, de iure patronatus.
2. Ius patronatus in Ecclesia libera, prescriptione à laicis acquiri non potest.
3. Parochiani possunt prescribere ius presentandi rectorem, in Ecclesia libera.
4. Patronus etiam prescriptione potest acquirere ius presentandi rectorem in Ecclesia collegiali.
5. Gallicani Hispaniarum Reges quo iure possint Episcopos nominare, & eligere. Et ibi de Galliarum Regis iure circa nominationem Episcoporum.
6. Expenditur Canon in c. cum longe. 6. distin.
7. Prescriptio iuris patronatus quantum temporis requirat?
8. Ius patronatus prescribi à laicis potest in Ecclesia, qua patronum habet, & olim habuit: atque ubi tractatur de tempore prescriptiois necessario.
9. Titulus beneficii canonicus, an possit prescriptione acquiri: & an teneatur quis Episcopo exigenti illum ostendere?
10. Examinatur breuiter regula Cancellarię de triennali possessione.

Hic preterea regulę iuris Pontificij, qua definitum ex-
tat nullam prescriptionem mala fide posse obtinere,
obiat responsio lummi Pontificis in c. cura, de iur. patr. Etenim
cū ex iuris errore mala fides presumatur, sicuti hac in Re-
lectione iam satis probauimus, nec possit ius patronatus ec-
clesiasticum à laicis in alteram Ecclesiam, vel in personam
ecclesiasticam, vel in laicos transferri, absque licentia &
consensu Episcopi: responsum est à Romano Pontifice, pos-
se laicos ius patronatus ecclesiastici prescriptione temporis
obtineretitulo translationis, licet consensus Episcopi mi-
nime accesserit ad eiusdem translationis autoritatem: igitur
prescriptio cum mala fide adhuc iure Canonico admit-
tatur. Cui obiectioni gloss. & Doct. in d. c. cura, respondere
conantur variis modis, quibus constat, ad illius capitis deci-
sionem omnino aduertendum esse, eam prescriptionem ad-
mitti non alias, quā si eidem bona fides accesserit, vel quia
quasi possidentes ius patronatus, existimarunt consensum
Episcopi translationi autoritatem dedisse: vel in ea specie,
& casu, de quo actum fuit iure non fuisse necessarium con-
sensum Episcopi: eaque opinio iure satis probari poterat ob
varias interpretum sententias, ex quibus dubiū erat, & am-
biguum, an esset in eo casu Episcopi consensus necessarius,
iuxta ea, quę de errore iuris superius à nobis adnotata fue-
runt: vnde constat bonam fidem in specie d. c. cura, necessariam
esse ad prescriptionem, & ideo premitendum est, eam in ea
prescriptione contigisse vel ex errore facti, vel ex ignorantia
iuris, quę quandoque bonam fidem inducit.
Superest tamen ad illius responsi interpretationē expli-
care, an in acquirendis Ecclesiis quo ad ius patronatus, vel

quo ad beneficij & sacerdotij titulū, prescriptioni locus sit?
Nani & huic tractatui maxime hęc disputatio conuenit: qua
de re aliquot constituā conclusiones, ex quibus huius ques-
tionis resolutio constabit compendio quodam, cum apud
alios longa, lataque sit ad vtramque partem disputatio.

Prima conclusio: In Ecclesia, quę olim libera fuit, ius pa-
tronatus & ecclesiastici prescriptione acquiri non potest à
laicis. Huius conclusionis auctores sunt Archi. in c. hortatur,
71. dist. Card. in Clem. 2. q. 5. de iure patronat. Panorm. in c. querelam,
de elec. col. 3. super gloss. in verb. consuetudine. Cardi. item ibi huic opi-
nioni subscribit. Idem Alex. consil. 75. lib. 4. Panorm. in disputa-
tione, incipienti, Augerio. colum. 6. ver. & ex his sequor Archi. Idem Abb.
& Felin. in ca. caus. 3. col. de prescrip. Ioan. Andr. in regu. quod alicui,
de regu. iur. in 6. iuxta intellectū: quem ex illo refert, & sequit-
ur Rochus Curti. de iure patronat. in verb. ipse, vel in. quast. 36. atque
eundem sensum applicuerunt Ioan. Andr. in vltimis verbis
huius disputationis. Abb. in d. cap. querelam. num. 9. & fere om-
nes, qui post eum scripsere, quorum statim mentionem fa-
ciemus. vnde cum eiusdem Ioan. Andr. Opinio Communis sit se-
cundum Abb. in d. numer. 9. & in aliis locis paulo ante citatis,
Rochum in d. quast. 36. Deci. in cap. cum venerabilis de except. nu. 36.
Felin. in tract. quando litera apost. noceant patron. colum. vltim. Franc. &
Balb. de prescrip. 1. part. 5. part. principa q. 9. Deci. consil. 124. & consil.
117. & consil. 134. constat & hanc primam conclusionē com-
munem esse: & absque vlla controuersia tenendam fore:
sicuti latissime probat Lambert. de iur. patronat. 1. lib. 1. part. q. 10.
artic. 5.

Ego sane, tametsi videam frequentiori Doctor. consensu
receptum esse, quod prescriptio iuris presentandi non ad-
mittatur in Ecclesia libera, vt ius istud à laicis prescriptione
obtinere valeat: scio tamen Ioan. Andr. in d. regu. quod alicui.
Ad fm. hanc opinionē non ita indistincte asseuerare: sed eam
intelligere quo ad Ecclesiam, quę vere apparet libera, &
quam constat nec à laicis constructam, nec dotatam fuisse:
quod si res ista in dubio sit, inquit Ioan. Andr. Ecclesia præ-
sumi à parochianis constructam: atque ideo potest prescribi
ius presentandi per ipsos parochianos. Ex contrario Archi.
d. quique eum sequuntur, distincte probare nituntur, &
asseuerant, in Ecclesia libera ius presentandi non posse à
laicis prescriptione acquiri, præsertim in d. Clem. 2. q. 5.
arbitratur, in eo dubio, an Ecclesia sit libera, vel fuerit à pa-
rochianis constructa, vel dotata, idem esse, vt prescriptioni
locus non sit, nisi ea fuerit immemorialis. Qua de re latissi-
me disputat Lambert. in d. articulo 5. cuius quidē omnia di-
sputatione, quę lectori facillime obuia erit, illud expeditū
est apud me, conclusionem hanc, quā primo loco constitui-
mus, magis communē esse, siquidē & qui contentione istā
Archi. & Ioan. Andr. post eos examinare conati fuerunt, in
hanc primam assertionem conuenisse videntur: idcirco in
praxi non mediocrem autoritatē, sed sane maximā obti-
nebit nō obstantibus his quę varie vtrinque adduci solent.

Possit tamen is, qui habet quasi possessionem præsen-
tandi ex tempore, immemoralis, titulum huius iuris, & ec-
clesiastici patronatus allegare, & eiusque probationem indu-
cere tanti temporis quasi possessionem: quemadmodū Felin.
tradit in d. c. causam. colum. 3. de prescrip. Sic enim temporis
immemorialis quasi possessio non habet autoritatem iure
prescriptionis, sed tituli probati, vel presumpti: ex c. super
quibusdam de verbor. significati. l. hoc iure. §. ductus aqua. ff. de aqua quot.
& astitim.

Cæterum auctore Panormi. in d. l. disputat. Augerio. potissima
ratio, cui Archidiaconi sententia innititur, ea est, quod ius
patronatus est spiritualibus annexum, & quasi spirituale:
atque ideo laici sint capaces eiusdem iuris, nec id possidere
possunt, nisi ex priuilegio speciali, vel iuris cōmunis: nempe
constructionis, aut dotationis alicuius Ecclesię ratione, cap. 3.
quato de iudic. c. 3. de iur. patro. vnde prescribere laici non pos-
sunt ius istud, quod nec possidere valent, eiusdem possessio-
nis incapaces iure communi: cum prescriptio absque posses-
sione minime procedat. c. sine possessione. de regu. iur. in 6. Etenim
ex multis, quę pro Archid. traduntur, hoc est, ni fallor, præ-
cipuum fundamentum.

Hęc autem ratio profecto parum vrget. Nam vtcunque
sit, siue ex gratia iuris cōmunis causa donationis, aut con-
structionis Ecclesiarum, laici capaces sunt huius quali pos-
sionis iuris patronatus ecclesiastici. cap. consilium. de iure pa-
tronat. cap. pie mentis. 16. q. 1. quod satis est ad quasi possessionē
istam obtinendam. Nec refert dicere, quod illi tantum

laici sint capaces, qui confluerint, aut dotauerint Ecclesias. c. 3. de iure patrona. id enim non negat, imo concedit absolute, laicos esse capaces huius iuris: nec inde recte deducitur, laicos eo quod laici sint, huius quasi possessionis fore incapaces. Hoc ipsū constat perpenſa frequentissima Doct. ſententia, dum ipſi opinantur, laicos poſſe acquirere preſcriptione ius patronatus in Eccleſia patronū habente: ita vt preſcriptio procedat aduerſus alium patronū: non enim hæc preſcriptio procederet, ſi laicus, qui Eccleſiam nec conſtruxit, nec dotauit, incapax foret huius iuris, cuiusq; quali poſſeſſionis. Quamobrem fortallis iure verius eſt; quod ius præſentandi poſſit præſcribi per laicos, etiā in Eccleſia libera, quod probatur in c. Generali. de election. in 6. & in c. querelam. eodem titul. vbi Ioan. Andr. & autho. indiſtincte id tenuerunt. Imo Docto. ipſi qui Ioan. Andr. ſequuntur ſimpliciter, & adhuc illi, qui eius ſententiam ita temperant, vt ad hanc primam conſiſionem deduxerint, plane fatentur, & fateri coguntur; laicos capaces eſſe quali poſſeſſionis huius iuris patronatus, de quo diſputamus, præſertim Freder. conf. 234. Dec. conf. 117. & 134. Nam & Panor. hoc inſiciari nō poterit, dum admittit iuris patronatus præſcriptionem in Eccleſia non libera, & que olim patronatus habuerit.

Vtunque ſit, licet opinionem Arch. admittamus iuxta hanc primam conſiſionem intellectam, quia cōmunis ſit: tamē opinio cōtraria etiam in praxi recipienda eſt omnino in duobus caſibus.

Primus quidem in parochianis præſcribentibus ius præſentandi in Eccleſia parochiali, ſaltē vbi non appareat Eccleſiam ab aliis quā parochianis conſtructam eſſe: ſed ſimus in dubio. tunc ſane propter obſequia, quæ parochiani Eccleſiæ impendunt, & alia onera, quæ ad eius vtilitatem præſtare quotidie ſolent, admittenda eſt preſcriptio iuris præſentandi. Hoc expreſſim conſtat authoritate Ioan. Andr. in d. regu. quod alicui. quem in hac ſpecie ſequuntur Panor. in conf. 76. lib. 2. Bal. in d. c. querelam. 4. colum. De c. in d. conf. 117. & conf. 134. vbi reſpondens in hoc caſu fatetur opinionem Ioan. Andr. communē eſſe. eandē opinionem ſequitur Brunellus in tract. de legat. q. 2. verſ. ſecundā eſt opinio. nec ipſe dubito hanc ſententia magis communem eſſe. Alter caſus, in quo admittenda eſt preſcriptio iuris præſentandi à laicis obſenta, quo ad Eccleſiam liberam, cuius præſentandi nullus antea habuerat, præmittit & requirit illius queſtionis deciſionem, an laicus conſtruens, vel dotans Eccleſiam collegialem acquirat ius præſentandi clericos ad eius miniſteriū, ſicut acquiſiſſet, ſi Eccleſia collegialis non foret? & iure Pontificio expeditum eſt, patronū Eccleſiæ collegialis non habere ex conſtructione, vel dotatione ius præſentandi rectorem, vel Prælatum. text. eſt in c. nobis. de iure patronat. capi. cū terra. c. ſacroſancta. de electio. Etenim eo ipſo, quod Eccleſia collegialis cōſtituitur, datur, & competit ipſi collegio ius eligendi ſibi Prælatum. c. 1. de electio. Patronus igitur Eccleſiam collegiale inſtituens, ſibi imputet: nam legē illam recipere tenetur, que ipſi actui iure ineſt. Et ideo licet in Eccleſia collegiali locus ſit iuri patronatus quo ad honores, & ſimilia, non tamē quo ad præſentationē Rectoris: ſicuti explicant Abb. & alij in d. c. nobis. Cardin. in cap. ſuggeſtum. eod. titu. Alexan. conf. 74. lib. 4. Rochus Curt. in tract. de iure patronat. in verb. in Eccleſia. q. 2. Caſar Lamber. de iure patronat. 1. part. 2. lib. 5. qu. principal. text. ſingul. in l. 1. tit. 15. part. 1. ex quibus & illud conſtat, ad alia beneficia eiuldē Eccleſiæ collegialis, patronū habere ius præſentationis: quod in ſpecie notat. Abb. in c. cū Eccleſia Vulterana. 3. ſol. de electio. idē in c. quid ſicut. col. 3. & in c. ſacroſancta. eo. tit. & eſt cōmunis opinio ſecundum Imol. in c. vltim. de conceſſ. præb. vltim. not. ſibi. Rochum in d. q. 2. & Lambert. d. q. 5. artic. 3. Quæ quidem adeo vera ſunt, vt nec conſuetudine aut præſcriptione poſſit patronus laicus ius eligendi Rectorem ad collegialem Eccleſiā acquirere. gl. in d. c. nobis. & in d. c. quod ſicut. quas Docto. communi omniū conſenſu probarunt. quemadmodū Lamber. & Rochus tradiderunt: ac latiffime Ioan. Selua. de benef. 2. part. quaſt. 23. Eſt etenim neceſſarium priuilegium Romani Pontifici, vt hoc ius laicis poſſit competere: quod & Regia lex 1. titu. 15. part. 1. inſinuat. Ius autē præſentandi Prælatū ad ipſam Eccleſiā collegiatā patronus laicus habere poteſt, ſi tempore conſtructionis Eccleſiæ, aut dotationis id ius ex conſenſu Episcopii exceperit ſibi, ſecundum Cardin. in Clement. plures. §. vltim. ad finem. de iure patronatus. Roch. Curt. in dict. verb. in Eccleſia. quaſt. 2. Lambert. in dict. quaſt. 5. in princ. col. vlt. text. opt. in d. c. nobis. ibi. niſi ex ſua iuriſdictione.

Item, vt propoſitam controuerſiam expediamus, poterit collegiali ex præſcriptione. Nam in hac ſpecie prælatū in Eccleſia eſſe opinor Ioan. Andr. opinionem, que cōmunis eſt. Cum exerit, dotauit, & conſtruxit, in cuius obſequia, & remunerationē mirum non eſt, quod ius præſentandi præſcripti in parochianis, quorū impenſis & opera Eccleſia cōſtricta fuerit. Ioan. Andr. cenſuit in d. reg. quod alicui. & non paulo ante adnotauimus. Eritque ex hoc optimus applicandus intellectus ad text. in d. c. nobis. ibi. niſi ex ſua iuriſdictione.

Ex quo inferitur, catholicos Hiſpaniarum Reges etiam ſi nullum priuilegium à Romanis Pontificibus habuerint ad præſentationem Episcoporum, qui Eccleſiis cathedralibus præſint, poſſe iure optimo vt Eccleſiarum patronos in iſtud ex præſcriptione obtinere, licet Eccleſiæ, quarum patroni ſunt, collegiales, vel cathedrales exiſtant. Hoc enim corollariū deducitur ab his, quæ proxime probata fuerunt, quidem Hiſpaniarū Reges patronatus ius obtinent in Eccleſiis cathedralibus, cum ea exerxerint, conſtruxerint, & amplius patrimoniis dotauerint. Quod ſatis conſtat ex veterum Hiſtoricorum monumentis: atque ex l. 18. tit. 5. part. 1. lib. 1. ord. [l. 1. tit. 6. lib. 1. Recop.] Imo & iure communi Reges ſunt patroni maiorum Eccleſiarum ſui principatus: quod notant Archi. in c. lectus. 93. diſt. Bald. in c. quanto. de iudi. col. vlt. in proſmio; Rex pacificus. colum. 2. Anto. Corſet. in tract. de excuſat. Regu. quaſt. 34.

Hoc idem ius poſſunt & Reges defendere, in reque tutari, allegato priuilegio Romani Pontifici. quod probare poterunt immemorialis temporis quali poſſeſſione, etiam in expeditum eſſet hac in re præſcriptioni locum non eſſe: iuxta ea, quæ paulo ante tradidimus.

Tertio idem ius, etiā ſi Reges Hiſpaniarū patroni Eccleſiarum episcopaliū minime forent, probaretur authoritate eius opinionis, quam ex Ioan. Andr. ſuperius defendimus, aſſeretes ius patronatus adhuc in Eccleſia libera poſſe à laicis præſcriptione acquiri: ex eo, quod laici ſint huius iuris, eiusq; quali poſſeſſionis capaces. Vnde Hiſpaniarum Reges poterunt præſcriptione hoc ius præſentandi acquirere, ſecundum Ioan. Lup. in tract. de benef. vacan. in curia. §. 10.

Olim apud Hiſpanos conſuetudo obtinuit, vt canonicorum collegium, cui munus eligendi Episcopū iure incumbit, ſtatim mortuo patre, Regi eius obitum nunciaret, ab eoque peteret licentiam & facultatem eligendi Episcopū ſi qua per Regem conceſſa, ipſi Canonici eligebant Prælatum, quem ante miſſionem in poſſeſſionem Regi exhibebant, vt ab ipſo bonorum adminiſtrationem obtineret, Regia lex. lib. 1. titu. 5. part. 1. c. d. l. 2. tit. 3. lib. 1. ordinar. cuius rei teſtimonium peti ſolet à c. cum longe. 63. diſt. Nam & iure æquum eſt, & honeſtati conueniens, quod in Eccleſia cathedrali, vel collegiali Prælatum electus ante inſtitutionem, & patrono ipſi cuiuscunque, etiam priuato exhibendus ſit, vt ipſe patronus videat ſitne is conueniens, & idoneus Eccleſiæ ad miniſtrationem. c. nobis. & ibi Docto. de iure patronat. text. opt. in c. lectus. 93. diſt. quod definitum eſt Episcopos electos non eſſe à Romano Pontifice inſtituendos, niſi epistolam approbationis ab Imperatore obtinuerint. Etenim & Regis intereſt noſtri, qui ſint qui Eccleſias intra eius prouinciā ſunt adminiſtraturi: ſicut colligitur ex his, quæ adnotarunt Inno. & Abb. in ca. ſuper hu. de accluſario. Idem Abb. in c. ex parte A. de teſti. c. 1. quod ſicut. de electio. gl. in c. 1. 62. diſt. Corſet. in tract. de excellen. Regu. q. 11. text. ſing. in pragmat. tit. de electio. c. licet. §. verumtamen. & ibi Colmas Guimer. Ioa. à Selua in tract. de benef. 2. part. q. 11. Cull. Bened. in c. Raynuitus. in verb. Et uxorem nomine Adelaſiam. m. 267. 4. 1. 1. Io. Ign. in repet. l. neceſſarios. §. non alias num. 33. & ſeq. ad ſylam. 10. Ferrald. in tract. de inſignib. peculiar. reg. Franc. 9. iure. Carol. Degrad. ſal. lib. 2. Regalium Franciæ iure 3. Chaffan. in catalog. glorie mundi. part. 5. conſiderat. 24. numer. 294. qui diligenter examinauerunt hoc Regibus ad præſentationem Episcoporum pertinens præſertim Gallici authores multis authoritatibus probarunt, Regem Gallorum eam habere authoritatem, vt abſque eius nominatione, & conſenſu nullus Eccleſiæ cathedralis præſciendus ſit. idem plerique ex his fatentur de Hiſpaniarum Regibus: ac fere omnes hi authores id notarunt ex ca. cum longe. 63. diſt. ſimilio.

Cæterū abſq; vlla controuerſiā Hiſpaniarum Reges ius, & quali poſſeſſionem habent ab eo tempore, cuius incipit memoria.

memoriam hominum excedit, eligendi & nominandi eos, quæ Romano Pontifice Episcopatus sunt præficiendi, ita quædem, ut nisi à rege nominatus nemo possit his dignitatibus insigniri. Hoc vero ius à seculis præscriptione, nemoto sicut Romanorum Pontificum privilegium deducitur à concilio Toletano 12. cap. 6. Etenim sub Agathone, aut Leone secundo Rom. Pont. anno primo Heruigij Gothorum regis, cum Hispanias obtinebat, Natiuitatis Domini nostri Iesu Christi anno 687. auctore Roderico Archiepiscopo Toletano 12. cap. 3. sup. 12. qui ex Aera Cæsarum annum computauit, septingentesimum vigesimum tertium. Toleti celebratum est concilium Toletanum duodecimum, quo decretum est, quod Rex ad Episcopalem dignitatem promouendos eligeret. Ipse vero Toletanus Antistes praua morum examinatione inquit. Huius cætonis Gratianus meminit in *dist. capit. cum longob. 63. dist. 1.* vnde conitatur ius istud vetustissimis canonum decretis, moribusque Hispanorum obtinuisse. temporis item rationem huius concilij Toletani obseruauit Alfonso à Carthagine Episcopus Burgenfis in Anacephaleosi regum Hispaniarum *cap. 40.* quo in loco annum primum Heruigij Regis, salutis humanæ commemorat sexcentisimū octuagesimum quintū. in quo conuenit computationi Roderici, quæ obseruamus Aeram Cæsarum, Christi Natali triginta octo annis præcessisse: quod alibi à nobis adnotatum est. Nec controuersum est, hanc synodū celebratam fuisse anno primo Heruigij mense Ianuario: quia id ex ipsius concilij actis manifestum extat. Quod vero quidem concilij hoc conditū, & celebratum fuisse sub Agathone, aut Leone secundo Romanis Pontificibus scriperunt, non admodum rationi temporum congruit: siquidem ipse Alfonso Burgenfis Benedictum secundū Apostolicam sedem eo tempore tenuisse meminit: atque idem mihi magis arridet, cum ex Mattheo Palmario in Eusebij Chronico Benedictus Secundus annis octuagesimo quarto, & octuagesimo quinto supra sexcentisimū à Natiuitate Christi, nondum duodecim mensibus summum Pontificatum obtinuerit. Igitur concilium Toletanū anno octuagesimo quinto institutum tempore, & regimini Benedicti Secundi cõuenit, quod uerisimiliter est: ant saltē Ioanni Quinto, qui eodem anno 85. electus est in summum Ecclesiæ præsulē. Nisi quis existimet primum annum Heruigij fuisse 681. & eodem celebratum Toletanum hoc concilium: sicuti doctissimus ac diligentissimus Ioannes Vafes priori parte Chronicorū Hispaniæ deducit. Id uero palam conitatur ex actis concilij Toletani 13. & 14. Etenim iuxta hanc rationem, Synodus ista Agathonis summi Pontificis temporis aptius conueniet. Nam & Platina etsi diligenter Romanorū Pontificū uitas scriperit, non satis tamē exacte rationem temporum habuit.

Nos uero non temere hæc expendimus: sed ut quibusdā obuiam iremus, æquo quidē animo ob eorū insignē eruditionem, & perferatandis uirūque iuris scientionibus non inutilem diligentiam, quam tamen aliquando parū propitio in Hispanos animo iniuriōsis profecto uerbis, à quibus abstinere omnino debent uiri doctrina præsertim insignes, & deinde cõmentis quibusdā non omnino gratam lectoribus studiosis effecere. Ioan. etenim Igneus in *dist. §. non alias. numer. 336.* ita inquit: Non etiam gloriari debent Hispani propter *dist. cap. cum longob. ead. 63. dist. 1.* Quoniā Hispani Reges ex concessione Carolo facta obtinent, qui postquā Hadrianum huius nominis primū Pontificem à tyrannide Desiderij Longobardorū Regis liberauerat, Hispanias Mahumetica prauitate imbutas Christianas fecit: potius eis Hispaniæ Rex insinuatus est: eo medio ius istud Regaliæ consequuti sunt. Hæc uero Ioan. Igneus: Cuius sententiam ante eum probare conatus est Ioan. Ferrald. in *tract. de insign. reg. Fran. 9.* in quo Carolus Degraffalius, & ipse Gallici nominis dissentit, minime citato Igneo, *lib. 3. Regal. Franc. iure. 3.* uerum quæ fœde lapsi fuerint Ioan. Ferrald. & Ioan. Igneus hæc in re, satis apparet ex ipso concilio Toletano, à quo ius istud Reges Hispaniarū obtinuerunt. Quod denique concilium Caroli Magni natiuitatem fere sexaginta annis, eius autem principatū plusquam octuaginta præcessit: quemadmodum ex ratione temporū, quam Gaguinus tradit, palam constat. Firmiter, ut falsissimū sit Reges Hispaniarū ius eligendi & nominandi Episcopos habuisse ratione concessionis, quæ Carolo Magno facta fuerit: cum ante ipsum, & ante Arabum in Hispanias expeditionem Gothorum Regis id ius obtinuerint. Deinde ut par est, Carolum Magnū Regem &

Cæsarem Christianæ religionis fide, ac pietate, armis & potentia militum instructum, in Saracenos, qui tunc Hispanias occupabant, Gallia finitimos, incurfiones aliquot fecisse: ita uerisimile non est, ipsum tot bellis in Italia, & Germania imminuentibus dedito, cum exercitu in interiora Hispaniarum penetrasse, prouincias, & vrbes insignes ab Arabum tyrannide liberaite. Nam & Gaguinus huius est sententiæ, ut hæc minime uerisimilia esse censcat. Nec rem istam auctores fidei syncera tacuissent: potissimū historici Hispani, qui continua serie rerum gestarum, speciatim meminere Regum Hispanorum, qui post cladem illam Hispania paulatim singulas vrbes, & oppida Saracenis fugatis & expulsis in pristinum Christianorum dominium vindicauerint: tamen non desint auctores, & hi non contemnendæ inter historicos fidei, qui scriperint, Carolum Magnum cum exercitu Nauarram, Aragoniam, Cathaloniam, & adhuc, quod omnino à uero abhorret, ad Galliciã usque per Mediterraneã Hispaniarum penetrasse, easque prouincias à Saracenis bello abtulisse. Nam & à Gratiano *1. 1. quæst. 1. in c. volumus.* adducitur Caroli Magni decretum, ubi ipse Carolus asserit Hispanos sibi subditos esse, id uero decretum est omnino intelligendū de Hispanis Gallia finitimis, Pyrenæum, & loca illi propinqua habitantibus: atque hoc uerum esse ex Historicis opinatur. cum nondum Caroli Mag. capitularia legerimus, ex quibus Gratianus decretum prædictū adducit: tamen Carol. Molin. ad edictū Henrici Regis Franciæ, uero capitularia diligentissime perlegisse uideatur: & eorundē meminerint Baldus. in prolegomenis, Rhenanus ad Tertullianū *lib. de corona m. litis.* & Ioan. Trithemius de scriptoribus Ecclesiasticis in Angestio. Sed & Iuo Carnotensis, *4. part. c. 174.* eorundē capitularia meminit: conitaturque ex eo, illa autoritate Apostolica edita fuisse, simul & Regia ipsius Caroli Magni, atque ideo existimamus apud Gallos ea olim recepta, plurimum ad disciplinæ Ecclesiasticæ institutionem contulisse. Id uero fere apud omnes receptum est, & Hispani historiographi testantur, eundem Cæsarem à Saracenis in ipsis Pyrenæis saltibus magna cum iactura, & clade fugatum, fusumque fuisse, & qui Gallis, exterisque eius uitam monumentis tradere plane fatentur: ac nostri, eam uictoriam militibus Alfonso Castellæ Regis, qui cum Saracenis pacem inierat, tribuendam esse censent. Sed & Paul. Emilius scribit, huic prælio interfuisse Bernardū Carpiensem, qui duxerat Bardulorum, hi enim Castellani sunt. Etiam si Gaguinus, alijque exteri Chronographi, Arabum tantum, & Saracenorum in eo consuetu meminerint. Hæc aliis examinanda dimittimus: illud quidem hinc deducentes, Carolum Magnum Hispaniarum prouincias minime obtinuisse bello, nec eas catholicis Hispaniarum tradidisse Regibus, quæ auxilio diuini numinis post illam Roderici Gothorum Regis cladem maximis laboribus deuictis Saracenis strenue Christianæ religioni Hispanias restituerint. Quo fit, Reges Hispaniarum ius nominandi & eligendi Episcopos nequaquam habuisse ex concessione, & privilegio Caroli Mag. cõcessio. Id enim & Carol. Molin. ad edictum Henrici Regis *part. vi. num. 31.* & seq. plane fatetur scribens, & ante Carolum Magnum idem ius Gallorum Reges habuisse. [Quod late tradit Rhenatus Choppinus *lib. 2. de Domino. tit. 10.*]

Hactenus de præscriptione iuris Patronatus, presentandique rectorum in Ecclesia libera. Nam hæc præscriptio procedit quandoque sicuti superius adnotauimus. Est uero necessaria præscriptio quadraginta annorum, cum titulo, uel immemorialis, Quod probatur ea ratione: siquidem in hac specie uehemens iuris cõmunis præsumatur liberae, & in omnibus Ecclesiis iuris cõmunis præsumptio est aduersus præscribentem: cum omnes Ecclesiæ præsumptione collatio libera beneficiorum, & ministrorum constitutio ad Episcopum pertineat. *C. omnes basilica. 16. qu. 7. c. ex fr. quemadmodum de inst. c. cum venerabilis. de except.* Idcirco inspecta decisione *text. in c. 1.* omnino respondendum erit, fore necessariam quasi possessionem quadraginta annorum cum titulo, uel temporis immemorialis ad acquirendū ius patro. aduersus ipsam Ecclesiam, quæ libera olim fuerit missas enim facio aliorū hæc in cõtrouersia rationes: huic tantū ego subscriperim, quod in hac præscriptione præsumptio iuris, & quæ de grauis, ac specialis sit contra præscribentem. sic sane hanc opin. tenuerunt Pan. in *conf. 160. 2. col. li. 2.* Alex. *conf. 75. col. 3. l. 4.* Bald. de *præscr. par. 5. par. prim. q. 9. vers. tertia conclusio.* & Dom. *conf. 123*

conf. 12 §. colum. 2. quorum sententiam ipse veram esse censo in hoc casu, cum tractetur de prescribendo iure patronatus in Ecclesia, quae olim fuerit libera. Nec quicquam refert quod Fred. conf. 234. Corn. conf. 47. l. 3. col. 2. & Dec. conf. 134. col. 3. adhaerent in hac praescriptione titulum minime fore necessarium: quia ius commune non resistit quasi possessioni praescribentis: cui ius patronatus obtineri a laicis possit. Iam enim semel admonui ad intellectum constitutionis d. c. 1. de praescrip. in 6. aliud esse ius commune resistere quasi possessioni, aut possessioni alicuius rei: aliud iuris communis praesumptionem specialem, & vehementer esse adversam & contrariam praescribenti. In primo casu nulla potest conlitiu praescriptio: quippe quae absque possessione procedere nequit: unde iure praescriptionis nullius temporis usus, etiam cum titulo, sufficit ad acquisitionem illius rei, quae possideri non potest per eum, qui praescriptione allegat: tamen si possit ius titulum legitimum allegare, & ad eius probationem inducere tempus immemorabile. At secundo casu licet praescriptioni locus sit, & praescribens quasi possessionis illius iuris capax censatur, attamen propter iuris contrariam praesumptionem, quae grauis, & vrgens constituitur, necessaria est quadrag. ann. possessio cum titulo, aut eo deficiente immemoralis temporis usus: iuxta elegantem responsionem Rom. Pontif. in d. c. 1. cuius ratione, & interpretationem ipse examinaui lib. 1. variar. Resolut. cap. 17. quo in loco tractavi, quoniam iure decimae a Christianis debeantur.

8 Secunda conclusio: In Ecclesia quae libera non est, nec olim fuerit, sed patronos habuit, ius patronatus etiam a laicis potest praescriptione acquiri aduersus priorem, & verum patronum. Hanc opinionem conlita astitisse, & probasse omnes auctores, vno dempto Archidiacono: quorum mentionem feci ad probationem, & auctoritate prima conclusionis: atque ideo eam esse communem, omniumque consensu receptam opinio. & probatur in d. cap. cura. de iure patron. aliisque rationibus, quas commemorat Caes. Lambert. de iure pa. ro. 2. par. 1. lib. 1. q. art. 1. quamvis Archid. sententiam velit defendere Panormit. in d. c. querelam. de elect. colum. 3.

Verum in specie huius conclusionis quoties agitur de praescribendo iure patron. a laico aduersus alium patronum, non contra ipsam Ecclesiam liberam, adhuc requiri annos quadraginta & titulum, vel immemorabile tempus, respondet Dom. in dict. conf. 123. colum. 2. cuius opinio profecto dum titulum requirit, non omnino iure probatur: cum in hoc casu nulla sit praesumptio iuris aduersus praescribentem pro libertate Ecclesiae: siquidem Ecclesia patronos habuit ab eius initio, & habere iure debet. Vnde Rochus Cur. in tract. iuris patronat. in verb. ipse vel u. q. 36. num. 86. ex aduerso censet, hoc ius patronatus aduersus patronum laicum praescribi 10. ann. inter praesentes, & 20. inter absentes. Idem sentiunt Florian. l. seru. iures praediorum rusticorum. ff. de seru. Ioan. Andr. & Dom. in cap. vno. ad fi. de iure patro. in 6. Goffred. in q. 18. quorum opinio minime placet: quia etiam aduersus laicum patronum praescriptio procedat, interest tamen ipsius Ecclesiae non mutare proprietatem, quam obrem ob praedictum Ecclesiae verus est ac tutius, quod ad hanc praescriptionem exigatur 40. ann. quasi possessio, abique titulo tamen: secundum Fred. conf. 234. Corn. in conf. 47. lib. 3. Dec. conf. 134. Lambert. de iur. patro. l. 1. par. quaest. 11. art. 5. Paul. a Citadino in tract. iuris patron. in 6. par. 3. art. q. 17. Alexan. conf. 25. lib. 4. in vltimis eiusdem responsi verbis. Idem sentit Bald. in l. 2. colum. 2. C. de seru. & aqua.

9 Tertia conclusio: Quamuis ad sacerdotia & ecclesiastica beneficia titulus praescriptione acquiri non possit, legitima tamen praescriptio ipsum possidentem aduersus eum, qui etiam legitimo titulo beneficii petierit, iure defendit. Prior conclusionis pars probatur in capit. ex frequen. bus. de institut. & in reg. 1. de regul. iuris in 6. vbi glos. communiter recepta hoc ipsum asserit. Idem fatentur omnes auctores statim citandi, ea ratione, quod ecclesiastica beneficia aliter quam canonica institutione obtinere nequeant. Posterior pars constat auctoritate glos. in capi. contingit de dolo & cont. in el. magna. qua sequuntur inibi Docto. praesertim Panorm. & idem in d. c. cura. de iure patron. & in c. capitulum. colum. vlt. de praescrip. colligens ex ea, quod possessor beneficii ecclesiastici bonam fidem, & titulum, vt aiunt, coloratum habens 10. ann. inter praesentes, & 20. inter absentes poterit seipsum defendere aduersus alium, qui ad idem sacerdotium, & beneficium in iudicio agere iure canonici tituli velit. Idem tradunt Felin. in capit. sicut. de re iudic. num. 30. & Franc. Balb. de praescrip. l. 1. par. 5. par. 7. q. 10. Ioan.

de Selua in tract. de benef. 3. part. q. 21. ad fin. Praescriptionem legitima hic appello eam, quae ex tempore lege dictata bona fide, & titulo colorato processerit.

Hinc illa solennis quaestio definiti poterit: an quis ostendere & exhibere? Nam etiam verum sit, in rebus temporalibus neminem cogi posse, vt ostendat titulum suae possessionis, l. cog. C. de pet. hered. quam praeter Bart. Bald. & alios ibi examinat Matth. Afflicti. in rubr. de contr. inuest. num. 79. tamen in ecclesiasticis beneficiis Episcopus, vel iudex ordinarius titulum quire optime potest, quo iure, & titulo quisque capillat deat: atque ideo poterit exigere a possessoribus titulum, quos ad obtinenda beneficia habuerint, c. graue. de praescrip. in eccl. benef. c. ordinari. de offic. ord. in 6. text. ex cocil. Basiliensi in Prag. sanc. tit. de pacif. posses. §. ordinarij. gl. & Doct. in reg. 1. de regul. iuris & in d. c. contingat. Igitur dubium est, an possessor beneficii possit ab hac exhibitione tituli excusari longi temporis possessione. Et in hac dubitatione vtar ea distinctione, quae receptor est. Nam si possessio est breuis temporis, tenetur possessor titulum Praelato inquirenti ostendere, nisi Praelato eius possessionem iam expresse, vel tacite approbauerit. Quippe qui titulum examinauerit ad tradendum possessionem, aut possessorem sacri ordinis munere ad eius beneficium titulum donauerit arg. sumpto ex c. d. lect. de praescrip. & cap. ex eo. de his, quae sunt a maiori. par. Cap. not. Inno. in c. veniens. de si. praescrip. Ioan. Andr. & Fran. in d. reg. 1. & alij statim nominatum citandi. Quod si possessio continua fuerit longi temporis, satis erit proprio iuramento titulum probare: nec opus erit illum exhibere. arg. l. si arbitri. ff. de probat. hanc denique distinctionem deduximus a glos. in Prag. sanc. tit. de pacif. posses. §. ordinarij. in verb. inquirant. ad fin. Felin. post alios in c. illud. col. penult. de praesump. & in c. licet Hel. num. 7. de simonia. Selua de benef. 2. par. q. 15. Dom. in d. c. ordinarij. de off. ord. in 6. vnum in 2. dist. par. Doct. contrauertunt quo ad definitionem longi temporis. Et enim Anania in d. c. licet Hel. triennium exigit ad hunc effectum Felin. vero ibidem decennium requirit. idem in d. c. illud. nunc triennium, nunc decennium necessarium esse censet. Ego hanc quaest. opinor arbitrio iudicis definendam fore, non ignarus quid regula Cancellariae 33. de triennali possess. statuerit. Nae in institutum est, quod qui per triennium pacifice absque vlla lite quocumque beneficio ecclesiastico & sine inuicem eo ingressu possederit, nequeat super eodem beneficio molestia vlla impetiri: modo titulum coloratum habuerit: nempe a Rom. Pont. vel ab eo, ad quem huiusmodi beneficij collectio pertinet: nec sit in idem beneficium aduersus reueraentem aliquam iuris communis intrusum. Eadem triennalis possessio eodem privilegio munitur in concilio Basiliensi quo in Prag. sanc. tit. de pacif. posses. ad eius interpretationem, quia frequentissime in praxim ius istud triennalis possessionis adducitur, eandem materiam profectus aliquot adiuu conclusiones.

Quarta conclusio: Possessio triennalis iuxta regulam Cancellariae obtenta, tam quo ad proprietatem, quam possessionem defendit possessorem, eique tribuit aduersus agentem exceptionem tantum. huius assertionis auctores sunt Felin. in d. cap. sicut. de re iudic. num. 31. Castado. in regu. de triennali. decis. 7. & 8. & Lud. Gomez. in eadem reg. q. 58. & 60. ac probatur hac sententia in dict. Prag. sanc. tit. de pacif. posses. & est hoc interpretatio ad regulam Cancellariae omnium consensu recepta: vt testatur Casador. & Gomez. Nec quo ad hanc definitionem est necessaria bona fides possidentis: sicuti ex Rota decreto asserit Lud. Gomez. in q. 42. d. regulae.

Quinta conclusio: Possessio triennalis non defendit possessorem contra quem agitur de spolio: siue spoliatus per violentiam, siue absque ea contigerit. Probatur haec conclusio in spoliatore violento in d. concil. Basiliensi. quo in loco hac de re est text. satis apertus. in vtroque vero hac assertionem late defendit Lud. Gomez. in d. reg. q. 1. eum legito.

Sexta conclusio: Possessio triennalis, etiam bona fide obtenta, minime dat canonicum titulum possidenti. glos. insignis in c. contingit de dolo & contu. in gl. mag. in specie Choum. in Prag. sanc. tit. de pacif. poss. in verb. molestari. & in verb. triennali. Fel. Castado. & Lud. Gomez. paulo ante citati ad quartam conclusionem. Idem notat Ioan. de Selua. 3. part. de benef. q. 21. ad fin. Atque ita Gonfalus a Villadiego ex consensu Auditoris iudicauit, quemadmodum refert gl. in d. reg. Cancell. 33. tametsi eadem gl. & Rebuff. in tract. de pacif. posses. num. 7. & 8. contrarium defendere conentur.

Septima conclusio. Triennalis possessio etiam bona fide ob-

Hanc conclusionem ex proxima deducimus: nam & il-

Octava conclusio: Triennalis possessio etiam titulo co-

Igitur praescriptio potissimum iure Pontificio, non obstante

§. VNDECIMVS.

Mala fides in praescriptione an excuset in foro conscientiae.

SVMARIA.

- 1. Actio personalis quo tempore praescribitur. Et ibidem Regia lex 3. & 4. tit. 13. lib. 3. ordinat. explicatur.

Præter alia, quæ huic regulæ bonam fidem ad præscrip-

se iudicio ordinario debitam pecuniam peti actione quide-

Ego vero non video, qua ratione hic sensus possit conuen-

Vnde ad planiorem intellectum harum constitutionum

Erit denique alia quaerenda interpretatio, quæ contro-

posse fieri executionem actionis personalis: sed tamen pos-

lis, quæ